

De Sabadell i el seu rodal

El camp d'en March, els estricadors i el Teatre Principal

per Joan Alsina i Giralt

Una de les més antigues famílies de paraires sabadellencs fou la dels Deganet: Guillem, Arnau i Bartomeu. Ja un document de 1436 ens parla del molí fariner i draper dels Deganet, a l'Horta Major, l'actual encara Molí Xic. I els Deganet, paraires ben complets pel que sembla, tenien també estricadors; el document ja citat ens esmenta "dos stiradors fora vila". Tot i que no he trobat referències d'altres estricadors, és de creure que més d'un pareire devia tenir-ne. Eren però, pel que sembla, estricadors privats.

L'11 de novembre de 1565 l'Honorable Consell de Paraires decidí la construcció de dos estricadors públics; diu així l'Ordinació de la Universitat de la Vila d'aquest dia: "Ordena lo dit Consell, ço és la major part de dit Consell, que sien fets dos tiradors per estricar los draps".

La construcció dels estricadors fou encarregada al fuster sabadellenc Pere Castellar amb la condició que "lo hu dedit tiradors ha esser de llargària de trenta dues canes, cana de Barcelona (una cana = 1,555 m.) i l'altre tirador de llargària vint i vuit canes, cana de Barcelona, los quals tenen ésser ab ses puntals de teia ficats per terra quiscun puntal quatre palms, i socarrats tot lo que entra dintre terra, ab ses barres de bon cor de roure sec i los quals dos tiradors hagen ésser conforme los dos millors tiradors de Barcelona, ab sos claus, clavitges, cadenes i ab sa gafa de ferro i ab tot sos compliments i arreus necessaris conforme los dos millors tiradors de Barcelona".

Es pagaren seixanta lliures barceloneses al fuster Pere Castellar de les quals, vint lliures, es pagarien "en haver acabat los dits dos tiradors, los quals dos tiradors hagen ésser acabats de ací a la festa de Sant Antoni del mes de janer propvinent".

La instal·lació es féu "en lo tros de terra lo qual offici dels dits paraires té assentat de Jaume March de Sabadell en lo

ESTRICADORS (D'un Còdex italià del segle XV)

camp dit de March".

L'escriptura de compra del Camp de'n March la féu, el 12 de març de 1565, el notari Gabriel Ponç Tristany. Jaume March ven la peça de terra a Jaume Arús i a Antoni Argemir, còsols de de la Confraria de Paraires de draps de llana de la vila de Sabadell per "millorar-la i mai deteriorar-la i per obrar-hi uns estricadors de draps". La feixa de terra era "junt i propera al Portal dit del mas Mateu i al costat del camí que va a la parròquia de Sant Pau de Riusec i a l'Horta Nova"; termenava "a llevant amb honors de la noble senyora dona Jerònima de Meca mitjançant el camí ja dit; a migdia amb honors de la mateixa noble senyora mitjançant el camí pel que es va a l'Horta Nova i al Safareig de la vila i a ponent i cerç amb honors del mateix venedor".

El servei dels estricadors, arrendat sempre per la Confraria de Paraires al

millor postor, continuà sempre al mateix lloc: l'espai comprès entre els actuals carrers Sant Pau, Sant Pere i Advocat Cirera (antic carrer del Safareig) i allargant-se potser fins a ocupar algun espai de la plaça de Sant Roc.

No és fins el 1839, gairebé dos cents setanta cinc anys més tard, que es produeix la seva desaparició.

D'una escriptura del notari Francesc

LLOBET

FOTOGRAF

VIA MASSAGUÉ, 12 - TEL. 7251730
SABADELL

AUTOMÒBILS VILA, S.A.

Concessionari Oficial

Rambla Ibèria, 18-22 - Tel. 726 39 00 - Sabadell

Viladot, datada a 11 d'abril de 1839, són els següents fragments: "Per quant los estricadors propis de dit Gremi no produeixen ni donen les quantitats de diner necessàries per la celebració de la festa de Sant Roc i Sant Sebastià, Patrons de dit Gremi, i demés oficis i misses que anualment han de celebrar-se, desde que se han construït cases alrederor de dits estricadors, que amb motiu de ser umbrils o de no tocar-hi lo sol com antes de construir-se dites cases, les paraires de esta vila porten sospanyos a estricar en altres parages".

Efectivament es troben, en aquests anys, referències d'altres estricadors: el 1831 al Molí de'n Mornau i el 1838 al Molí del Gall; possiblement n'hi havia d'altres.

L'escriptura d'En Viladot diu, més endavant: "Se resolgué que lo Gremi de Paraires concediria en establiment perpètuu per la construcció d'un Teatro Públich un tros de terreno del local en que se troban plantats los estricadors del mateix Gremi".

Despareixen els estricadors i apareix un teatre públic.

La sol·licitud de construcció del teatre havia estat presentada a l'Ajuntament el 29 de març del mateix any 1839 i venia firmada pels senyors Jordi Casadesús, Macari Bosch, Pau Tauler, Antoni Grau i Antoni Casanoves "como a representantes de una Sociedad de Vecinos de esta villa, cuyo objeto es la creación de un Teatro Público en la misma", segons diu l'acta de la reunió de l'Ajuntament del mateix 29 de març de 1839.

En la mateixa acta hi consta l'aprobació, per part de l'Ajuntament, de la construcció del teatre. Entre les diverses condicions que posa l'Ajuntament hi ha la següent: "que el Director haya de preferir para egecutarse aquellas piezas en que aparezca y luzca el heroismo, virtud y gloria de los Españoles en favor de la Patria, cuidando siempre muy particularmente de excluir aquellos cuyo argumento ofenda las buenas decencias y sana moral".

D'aquest Teatre Públic de la Vila ens en diuen Josep Sardà i Agustí Rius en la seva "Guia històrica, estadística y geogràfica de Sabadell" (1867: "En 1839 se construyó un teatro en forma en la calle de San Pablo, esquina a la de San Pedro, compuesto de dos pisos, platea y un pequeño escenario. Mas reconocida su insuficiencia, en 1851 se le añadió un tercer piso, construyéronse palcos de proscenio y se ensanchó el escenario, pudiendo contener hasta ochocientos espectadores".

No he trobat referències de quan ni de quina manera s'inaugurà el nou Teatre.

Teatre Principal (1904)

Que es féu abans del 4 de novembre de 1840 i que els actes que s'hi celebraven no eren sempre del tot satisfactoris sembla poder-se deduir d'una acta de la sessió de l'Ajuntament del ja esmentat 4 de novembre de 1840, el començ de la qual diu: "Por cuanto son varios los abusos que se nota cometerse en el Teatro de esta Villa por aquellos que concurren en él siempre que se dan funciones...."; per remeiar-ho l'Ajuntament acordà que abans de començar la sessió, i durant tres sessions consecutives, es llegiria, per un empleat de l'Ajuntament, un "bando de buen gobierno" del qual no he pogut trobar el text.

L'Ajuntament també acordà, el 12 de gener de 1845, el nomenament, com a censor dramàtic, de Josep Salvany; el mateix dia es feu un comunicat al Director del Teatre notificant-li que havia de sotmetre a l'aprovació de Josep Salvany qualsevol obra que es volgués representar.

Josep Torrella i Pineda en el seu llibre "Vida teatral sabadellenca" ens conta tota la història posterior del Teatre -enderroc i reconstrucció com a Teatre Principal- i ens recorda el seu trist estat actual: "Avui el Principal és un dels locals de cinema més degradats, en tots els aspectes, de la ciutat, comptant-hi els dels barris d'origen suburbial i tot. Aquesta realitat és, tanmateix, una trista paradoxa".

El Camp de'n March, els Estricadors i el Teatre Principal: tres presències a Sabadell que, en el mateix espai de terreny, s'han anat succeint al llarg dels anys.